

УДК 378.147:81

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/66-2-28>

Галина ІВАНИШИН,

orcid.org/0000-0003-0737-5705

кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри мовознавства

Івано-Франківського національного медичного університету
(Івано-Франківськ, Україна) *g-ivanyslyn@ukr.net*

Олександра ОГРИНЧУК,

orcid.org/0000-0002-9188-7190

кандидат філологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри мовознавства

Івано-Франківського національного медичного університету
(Івано-Франківськ, Україна) *olesis@ifnmu.edu.ua*

СПЕЦИФІКА УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМ ТА МЕТОДІВ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ У ВИЩОМУ МЕДИЧНОМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

У статті проаналізовано специфіку вдосконалення форм та методів іншомовної підготовки здобувачів вищих медичних закладів освіти, їх практичне застосування у викладанні української мови як іноземної. Описано сучасні інноваційні методи навчання, схарактеризовано форми професійно зорієнтованого вивчення української мови медичної сфери. У статті проілюстровано механізми систематизації та закріплення тематичного матеріалу та комунікативної діяльності здобувачів на практичному занятті. Наголошено на комунікативній спрямованості до організації навчально-пізнавальної діяльності студентів-інофонів. Особливу увагу звернено на формування умінь і навичок в іноземних здобувачів вступати, вести та завершувати діалогічне мовлення на соціокультурні теми та в навчально-професійних ситуаціях, доборі ситуативних вправ і завдань, що підвищують інтерес та мотивують студентів до вивчення української мови, а також підвищують рівень навчальної активності й готовності до спілкування.

Зазначено, що формування іншомовної особистості майбутнього лікаря неможливе без досконалого володіння професійним діалогічним мовленням. Обґрунтовано застосування сучасних педагогічних технологій, форм і методів організації освітнього процесу з метою формування іншомовної особистості здобувачів у нефілологічних закладах вищої освіти. З'ясовано, що правильний відбір педагогічних прийомів, технік, інноваційних форм і методів навчання впливає на результативність українськомовної професійної підготовки студентів-іноземців. У науковій розвідці розкрито специфіку використання ситуативності на базі моделювання типових навчальних комунікативних ситуацій. Здійснено обґрунтування вибору тренувальних завдань, що сприяють удосконаленню мовленнєвої поведінки, мотивують до її практичного застосування. Підтверджено ефективність інтерактивних вправ, ситуативних завдань, що сприяють підвищенню рівня комунікативної компетентності іноземних студентів, удосконаленню навичок і здібностей їхнього професійного спілкування у міжкультурній комунікації.

Ключові слова: сучасні педагогічні технології, іншомовна підготовка, інтерактивні методи навчання, моделювання типових навчальних ситуацій, практичне застосування.

Halyna IVANYSHYN,

orcid.org/0000-0003-0737-5705

Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor;
Associate Professor at the Department of Linguistics
Ivano-Frankivsk National Medical University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) *g-ivanyslyn@ukr.netua*

Oleksandra OHRYNCHUK,

orcid.org/0000-0002-9188-7190

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor;
Associate Professor at the Department of Linguistics
Ivano-Frankivsk National Medical University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) *olesis@ifnmu.edu*

SPECIFIC OF IMPROVING THE FORMS AND METHODS OF STUDENT'S FOREIGN LANGUAGE TRAINING IN HIGHER MEDICAL EDUCATION INSTITUTION

The article analyzes the specifics of improving the forms and methods of foreign language training for students of higher medical education institutions, their practical application in teaching Ukrainian as a foreign language. Modern

innovative teaching methods are described, forms of professionally oriented learning of the Ukrainian language in the medical field are characterized. The article illustrates the mechanisms of systematization and consolidation of thematic material and communicative activities of students in practical classes. Special attention is paid to the formation of skills and abilities of foreign applicants to enter, conduct and complete dialogic speech on socio-cultural topics and in educational and professional situations, the selection of situational exercises and tasks that increase interest and motivate students to study the Ukrainian language, as well as increase the level of educational activity and readiness to communicate. It is noted that the formation of a future doctor's foreign language personality is impossible without a perfect command of professional dialogic speech. The use of modern pedagogical technologies, forms and methods of organizing the educational process in order to form the foreign language personality of students in non-philological higher education institutions is substantiated. It has been found that the correct selection of pedagogical methods, techniques, innovative forms and methods of teaching affects the effectiveness of Ukrainian-language professional training of foreign students. The specifics of the use of situationality based on the modeling of typical educational communicative situations were revealed in scientific research. The justification of the choice of training tasks, which contribute to the improvement of speech behavior, motivates its practical application, is carried out. The effectiveness of interactive exercises, situational tasks, which help to increase the level of communicative competence of foreign students, improve their professional communication skills and abilities in intercultural communication, has been confirmed.

Key words: modern pedagogical technologies, foreign language training, interactive teaching methods, simulation of typical educational situations, practical application.

Постановка проблеми. У сучасних умовах реформування вищої освіти, впровадження інноваційних технологій та моделей навчання, адаптації до умов воєнних реалій особливого значення набуває проблема вдосконалення форм та методів іншомовної підготовки здобувачів вищих медичних закладів освіти, їх практичне застосування у викладанні української мови як іноземної, що в свою чергу вимагає створення ефективного навчально-методичного забезпечення мовної підготовки іноземних громадян у ЗВО МОЗ України. Для іноземних студентів медичного та фармацевтичного напрямів першочергове завдання – здобути необхідні комунікативні навички для можливості спілкування в українському мовному-освітньому та соціокультурному середовищі.

Аналіз досліджень. Проблема пошуку й удосконалення нових шляхів оптимізації навчання професійного мовлення іноземних студентів нефілологічних ЗВО представлена багатьма аспектами: досліджено формування мовленнєвої компетентності майбутніх медиків (А. Алексєнко, Е. Арцішевська, Є. Божович, О. Огринчук, У. Соловій та ін.); визначено якості усного мовлення (Б. Головін, І. Дроздова, Л. Зоріна, О. Федорова та ін.); розглянуто питання щодо змісту навчання іноземних спеціалістів К. Гейченко, І. Кушнір, З. Мацюк, М. Нахабіна, Н. Ушакова. В сучасній лінгводидактиці активізувалися дослідження проблем, пов'язаних з навчанням іноземних студентів нефілологічних спеціальностей діалогічного мовлення: Л. Васецька, Г. Іванишин, О. Іванців, Мохамед Саїд Хізам, Н. Станкевич та інші.

Формування у студентів високого рівня комунікативно-мовленнєвої компетентності для забезпечення їхнього ефективного спілкування в академічному та соціокультурному середовищі залишаться й надалі актуальним, тому першочер-

говим завданням постає правильний відбір педагогічних прийомів, технік, інноваційних форм і методів навчання, які забезпечують результативність українськомовної професійної підготовки студентів-іноземців.

Метою цієї розвідки є аналіз форм та методів іншомовної підготовки здобувачів у вищому медичному закладі освіти, специфіка їх удосконалення під час практичного застосування на заняттях з української мови як іноземної.

Теоретико-методологічні й методичні дослідження, власний багаторічний досвід викладання української мови як іноземної у нефілологічному ЗВО дає підстави стверджувати, що в основі іншомовної підготовки іноземних здобувачів лежить поєднання традиційної й сучасної методики з використанням інноваційних інтерактивних технологій. Мовленнєва компетентність формується в умовах безпосередньої взаємодії, а добір ситуативних завдань є наслідком практичної реалізації мовленнєвої діяльності з метою формування комунікативних умінь. Для цього потрібно: враховувати ситуацію спілкування, адресата мовлення, мету і місце спілкування; уміти обирати потрібні мовні засоби з урахуванням усіх складників мовленнєвої ситуації; уміти сформулювати основну думку, зв'язне висловлювання. Формуючи мовленнєво-комунікативні уміння, достатню увагу приділено створенню нестандартних мовленнєвих ситуацій. Ситуативні завдання в цьому випадку мають перевагу над звичайними навчальними вправами тому, що: не вимагають додаткового часу для реалізації комунікативно-мовленнєвих завдань; можна використовувати на всіх заняттях; ситуація мовлення сприяє усвідомленню основних граматичних понять. Оскільки діалогічне навчання лежить в основі інтерактивних технологій, то в його процесі студенти вчаться критично мис-

лити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу ситуацій. Основу таких технологій становлять групові форми навчальної діяльності, робота в групах, парах. Організація форм роботи рід час практичних занять відбувається шляхом мовленнєвої взаємодії всіх, хто навчається.

Ми пропонуємо таку структуру заняття, де на основі теми «Назви медичних інструментів (продовження)». Підготовка до модульного контролю № 4» подаємо лексичний та граматичний матеріал, який спрямований на формування комплексу компетентностей, умінь і навичок мовленнєвої взаємодії студента-медика в усній і письмовій формах відповідно до вибраної навчальної теми, мети, завдань.

На моніторі комп'ютера демонструємо різновиди хірургічних інструментів, відповідно дібрані текстові, тестові й діалогові фрагменти автентичного мовлення, при цьому додаємо лексичний мінімум, завдання для закріплення вивченого матеріалу, вправи комунікативно-ситуативного характеру, моделі мовленнєвих ситуацій щодо нашої тематики.

Актуальність теми: Оволодіння лексикою теми «Назви медичних інструментів (продовження)». Підготовка до модульного контролю № 4» допоможе студентам-чужоземцям на належному рівні орієнтуватися у фаховому українськомовному спілкуванні. Вивчення, розуміння й інтерпретація лексики професійної сфери у відповідних висловлюваннях сприятиме, розвитку українськомовної професійно зорієнтованої компетентності, підвищує мотивацію; узагальнення і систематизація вивченого за навчальний семестр допоможе студентам ефективно підготуватися та успішно скласти ПМК.

Навчальні цілі:

Знати: активний вокабуляр теми «Назви медичних інструментів (продовження)». Підготовка до модульного контролю № 4» і синтаксичні конструкції з відповідними лексичними одиницями.

Вміти: застосовувати згаданий лексичний і граматичний матеріал на практиці; чітко й логічно висловлювати думку в монологічному та діалогічному мовленні з використанням професійно орієнтованої лексики.

Виховні цілі: Шляхом практичного використання засвоєного матеріалу виховувати у студентів пізнавальний інтерес і повагу до мови країни, у якій вони навчаються; удосконалювати їх комунікативну компетенцію як передумову результативного спілкування з українськомовними пацієнтами під час навчальної практики в лікарні.

Стадії практичного заняття

I. Матеріали для перевірки вхідного рівня знань студентів:

Виконайте тести.

1. Інструмент, який служить для розділення кісток:

- а) распаратор;
- б) скальпель;
- в) зубило.

2. Інструмент для з'єднання тканин:

- а) голка;
- б) дзеркало;
- в) шпатель.

3. Інструмент захисту тканин:

- а) порожнистий зонд;
- б) пружинні ножиці;
- в) щипці.

4. Інструмент зондування тканин:

- а) кільцеві щипці;
- б) затискачі;
- в) зонд.

II. Актуалізація знань і перевірка домашнього завдання

1. Підпишіть правильно назви хірургічних інструментів:

- 1) ножиці,
- 2) зажим (затискач),
- 3) розширювач,
- 4) скальпель,
- 5) троакар,
- 6) пінцет

III. Робота з новою темою

Інформація, яку потрібно знати!!!

За функціональним призначенням інструменти діляться на:

- 1) кровозупинні;
- 2) шлунково-кишкові;
- 3) затискачі фіксаційні;
- 4) для прикріплення білизни;
- 5) голкотримачі;
- 6) пінцети.

Застосовують:

– для тимчасового здавлювання тканин чи судин під час операції з метою зупинення кровотечі;

– закриття отвору порожнистих органів або для фіксації;

– утримання і подачі різних матеріалів і тканин.

1. Прочитайте текст. Запам'ятайте різновиди інструментів.

Серед великої кількості інструментів, які застосовуються в медичній практиці, хірургічні інструменти займають перше місце як за масовістю виробництва, так і за кількістю. Кожного дня у світі проводиться безліч операцій: від найпростіших до найскладніших, від результату яких залежить життя людини. А будь-яка операція неможлива без хірургічних інструментів. Сучасний хірургічний інструментарій включає велику кількість інструментів, які використовуються у загальній хірургії, пластичній хірургії, нейрохірургії, офтальмології та інших областях медицини.

Серед хірургічних інструментів виокремлюють стандартні хірургічні, нейрохірургічні, мікрохірургічні, грудні та абдомінальні, урологічні, гінекологічні і спеціальні хірургічні інструменти та ін.

Вирізняють хірургічні інструменти загального і спеціального призначення. Це інструменти для розрізання тканин, до яких відносяться різні скальпелі, ножиці, ножі, пилки, остеотомія, кусачки. А також різні ріжучі хірургічні інструменти, які використовуються для розрізання сухожиль поблизу суглобів, а саме резекційні та ампутаційні ножі.

Інструменти, що зупиняють кров, включають лігатурні голки Дешана і різні види затисків. Інструменти допоміжного характеру – це різні розширювачі ран, зонди, дзеркала, пінцети – також відрізняються різноманіттям.

2. Складіть 5 питань до тексту.

3. Візьміть до уваги цю інформацію і продовжте речення:

А. Серед хірургічних інструментів виокремлюють.

Б. Вирізняють хірургічні інструменти.

В. Інструменти, що зупиняють кров,

4. Прочитайте текст. Виділені слова, що в дужках, поставте у відповідну відмінкову форму.

Лапароскопічні інструменти – нове слово у медицині

Медицина не стоїть на місці, технології, застосовувані в (хірургія), а також інструменти та обладнання постійно удосконалюються. Одним з досягнень сучасної (медицина) є проведення операцій за допомогою лапароскопічного обладнання. Цей метод виконання операцій є найменш травматичним. Хірургічні операції з використанням лапароскопа в десятки разів знижують кількість (післяопераційні) ускладнень і вчетверо скорочують терміни реабілітації.

Лапароскопи і лапароскопічний інструмент вводять через спеціальні проколи, сформовані троакарами. Для створення операційного простору застосовується нагнітання (газ) через спеціальну (голка) в (черевна порожнина) на першому етапі (операція).

Для проведення операцій потрібно таке обладнання, як лапароскоп широкоформатний, різний лапароскопічний інструмент (троакари, щипці, затискачі, захоплювачі, ножиці, електрокоагулятори), а також комплект апаратури для лапароскопічної хірургії (освітлювач, інсуфлятори, ендовідеосистема, монітор, аспіратор-іригатор, електрохірургічний апарат).

5. Дайте відповіді на запитання.

1. Чому проводять хірургічні операції з використанням лапароскопа?

2. Що застосовують для створення операційного простору?

3. Яке обладнання потрібно для проведення таких операцій?

Аудіювання.

6. Уважно прослухайте інформацію про переваги лапароскопічної хірургії. Це правда чи міф?

1). Хірурги нічого не бачать при лапароскопії, намагаються роздивитись органи в темноті.

2). Операції проводяться практично на мікрохірургічному рівні за допомогою спеціальних інструментів для лапароскопії.

3). Лапароскопічні операції виконує людина, а не апарат.

4). Ви дуже худий (худа) – після лапароскопічної операції будуть дуже помітні рубці, а ось косметичний шов...

5). Мені не можна робити лапароскопічну операцію – у мене тяжкі супутні захворювання.

6). Я дуже товстий (товста) для лапароскопічної хірургії.

7. Прочитайте речення. Вставте на місця пропусків відповідні терміни з таблиці.

відсмоктувачі	монітор пацієнта	обладнання інвалідний візок	матрац проти пролежнів	лампи мікроскопи	електрокардіографи
---------------	------------------	-----------------------------	------------------------	------------------	--------------------

З р а з о к: Коли хворий довго лежить, йому необхідний матрац проти пролежнів.

2. Щоб швидко роздрукувати кардіограму пацієнта, використовують сучасні _____.

3. Так, _____ має дисплей, на якому добре видно всі медичні предмети.

4. Хірургічні _____ зроблені так, щоб освітлення було яскравим, м'яким і приємним.

5. Медичне _____ має бути практичним, функціональним і зручним.

6. Важливо, щоб в операційній були _____ з великою ємністю для рідини.

7. Операційні _____ дозволяють проводити найточніші спостереження і бачити дрібні предмети.

8. Якщо людина не може ходити самостійно, вона використовує _____.

8. Заповніть таблицю.

Іменник	Прикметник
хірургія	<u>хірургічний</u>
операція	_____
травма	_____
медицина	_____
кардіологія	_____
лабораторія	_____

9. Доповніть діалог!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

Лікар: _____

Пацієнт: Я упав і вдарив ногу.

Лікар: _____

Пацієнт: Я відчуваю сильний біль у правій нозі й не можу ходити.

Лікар: _____

Пацієнт: Я не можу. Мені боляче.

Лікар: _____

Пацієнт: Ні, не болить.

Лікар: _____

Пацієнт: Так, болить.

Лікар: _____

Пацієнт: Тут.

Лікар: _____

Пацієнт: Так, згоден.

Лікар: _____

Пацієнт: Добре, лікарю, я буду виконувати всі ваші приписи.

Лікар: _____

Пацієнт: Дякую, лікарю.

Словник

упасти	to fell down
Що вас турбує?	What trouble you?
сильний біль	severe pain
не можу ходити	can't walk
Мені боляче	it is painful
Я огляну вашу ногу	i will examine your leg
Чи болить, коли	Does it hurt when...
доторкатися	to touch

10. Прочитайте речення 1–3 нижче. Які терміни в таблиці вони описують?

ножиці	долото	відсмоктувач	гачки	мікроскоп
щипці	пила	стіл		

1. Інструмент, який призначений для розрізування тканин, а також ниток, перев'язувальних матеріалів, – *ножиці*.

2. Предмет меблів, яким користуються в операційній.

3. Пристрій, завдяки якому можна бачити дрібні предмети.

11 А. Скористайтесь підказками, щоб написати визначення для інших речей у вищеподаній таблиці.

1. Інструмент, який застосовують для довбання кісток.

2. Інструмент, який призначений для розпилювання твердих тканин.

3. Інструмент, який служить для відтягнення органів і тканин.

4. Інструмент, який використовується для вищипування тканин.

5. Предмет, який призначений для відсмоктування рідини.

11. Відкрийте дужки.

З р а з о к: Для (довгі лінійні розрізи) використовують (скальпель). – Для довгих лінійних розрізів використовують скальпель.

2. Деякі хірурги використовують (операційний стіл), оснащений спеціальним матрацом. _____

3. Також треба вміти користуватися (кисневі інгалятори). _____

4. Монітор пацієнта призначений для (моніторинг) параметрів життєдіяльності хворого. _____

5. (Хірургічна голка) використовують для з'єднання та фіксування тканин під час операції. _____

6. Якщо послуговуватися (звичайні шприци), то на тілі діабетика можуть залишатися синяки. _____

7. Для чого потрібен тонометр і як (він) користуватися? _____

12. Поєднайте слова.

вушко хірургічної _____ медичний
довгі кровоспинні _____ втручання
ректальне _____ дзеркало
для роз'єднання тканин затискання
прямі, _____ гострі, великі голки
інструмент для _____ судин гачки
спеціальний _____ інструмент вигнуті
хірургічне _____ затискачі

13. Упорядкуйте слова, щоб скласти речення.

1. усі / і / поділяються / загальні / спеціальні / інструменти / на / хірургічні

_____.

2. призначені / різних / утримання / для / схоплення / тканин / і / пінцети

_____.

3. голки / і / леза / бувають / вигнуті _____.

4. кісток / свердління / використовують / для / дріль _____.

5. дуже / голкотримачі / ручки / деякі / мають / довгі _____.

6. переважно / у / застосовують / голки / хірургії / вигнуті

IV. Матеріали для контролю вихідного рівня знань:

Утворіть від іменників прикметники-назви видів хірургічного пінцета.

Хірургія – _____ пінцет, анатомія _____ пінцет, офтальмологія _____ пінцет, стоматологія _____ пінцет.

Висновки. Оскільки вправи і завдання професійно орієнтовані, то демонструють комплексний підхід до викладання і навчання, інтенсифікують мотиваційні процеси, сприяють актуалізації знань, формують уміння у студентів-іноземців використовувати мовленнєвий досвід особливо у професійній діяльності, тобто проходить активне формування мовленнєвої компетентності майбутніх фахівців у сфері медицини. Залучення усного мовлення також сприяє адаптації у комунікативній ситуації, динамізує процеси сприймання інформації та формулювання змісту власного висловлювання. Студенти добре запам'ятовують епізоди прослуханого; працюють над оформленням теми та повідомлення; виділяють смислові фрагменти тексту; роблять аналіз сприйнятого повідомлення, активно відповідають на запитання; ведуть діалогічне мовлення на задану тему.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Голод Н. С., Дикан О. В., Іванишин Г. Я., Ільків А. В., Личук С. В., Микитин І. Я., Огринчук О. П., Соловій У. В. Українська мова як іноземна для іноземних студентів : практичний курс (A1 – A2) : навчальний посібник. Івано-Франківськ : ІФНМУ; 2022. 80 с.

2. Іванишин Г. Я. Провідні принципи навчання професійного мовлення іноземних студентів медичних спеціальностей засобами української мови. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: збірник матеріалів XV Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Київ; Роттердам, 07 листопада 2021 р. / за ред. Є.О. Романенка, І.В. Жукової. Київ; Роттердам: ГО «ВАДНД», 2021. С. 179–183.

REFERENCES

1. Holod N. S., Dykan O. V., Ivanyshyn H. J., Ilkiv A. V., Lychuk S. V., Mykytyn I. J., Ohrynychuk O. P., Solovii U. V. (2020) *Ukrainska mova jak inozemna dlia inozemnykh studentiv: praktychnyi kurs (A1 – A2) : navchalnyi posibnyk [Ukrainian language as a foreign language for foreign students : practical course :study manual]*. Ivano-Frankivsk : IFNMU. 80 [in Ukrainian].

2. Ivanyshyn H. J. (2021) *Providni pryntsyipy navchannia profesiinoho movlennia inozemnykh studentiv medychnykh spetsialnostei zasobamy ukrainskoi movy. Suchasni aspekty modernizatsii nauky: stan, problemy, tendentii rozvytku: zbirnyk materialiv XV Mizhnarodnoi naukovo – praktychnoi konferentsii [The main principles of professional speech training of foreign students using the Ukrainian language]* Kyiv; Rotterdam. 179–183 [in Ukrainian].